

بررسی عوامل موثر جهت مشارکت شهروندان در طرح تفکیک از مبدأ پسماندهای شهری (مطالعه موردی: شهر سرعین)

سمیه همتی*: دانش آموخته کارشناس ارشد گروه محیط زیست، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل، اردبیل، ایران
s.hemmati.k@gmail.com

چکیده:

زمینه و هدف: از جمله راهکارهایی که در کاهش پسماند مد نظر است، اجرای طرح تفکیک زباله از مبدأ توسط خانوارهاست که پایه و اساس این گونه طرح ها، بر مشارکت خانوارها استوار است. هدف اصلی این مطالعه بررسی عوامل موثر جهت مشارکت در طرح تفکیک از مبدأ پسماند های شهری از دیدگاه شهروندان می باشد

روش بررسی: این مطالعه به صورت توصیفی - مقطعی از طریق تکمیل 100 پرسشنامه با مصاحبه حضوری در شهر سرعین انجام شد. در این مطالعه آگاهی و علاقه مردم و میزان تاثیر گذاری روش های مختلف آموزشی (چهره به چهره، پمفلت، رسانه) جهت مشارکت شهروندان در طرح تفکیک از مبدأ پسماند های شهری سنجیده شد. جهت بررسی ارتباط بین متغیرهای کیفی از آزمون کای دو در سطح معناداری 5٪ استفاده گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد در بین متغیرهای مورد بررسی به غیر از درآمد و تعداد افراد خانواده بقیه متغیرها با میزان مشارکت شهروندان رابطه معناداری داشتند. با توجه به نتایج به دست آمده 38٪ از شهروندان از آگاهی کمی در زمینه تفکیک از مبدأ برخوردار بودند و حدود 90٪ از شهروندان تمایل و علاقه به آموزش جهت مشارکت در اجرای این طرح را داشتند. همچنین از بین روش های آموزشی مورد بررسی (چهره به چهره، پمفلت، رسانه)، آموزش از طریق رسانه بیشترین تاثیرات را از دیدگاه شهروندان جهت مشارکت در طرح تفکیک از مبدأ پسماندهای شهری داشت.

نتیجه گیری: طبق نتایج مطالعه حاضر نهادینه کردن طرح تفکیک در مبدأ مستلزم بهره گیری از مشارکت مردم می باشد. مشارکتی که بدون کسب آگاهی لازم قابل تحقق نمی باشد. بنابراین در برنامه ریزی مدیریت شهری با توجه به وضعیت و شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی جامعه نوع سیستم آموزشی مطلوب جهت ارتقای آگاهی شهروندان باید مشخص شود. براساس نتایج این مطالعه رسانه ها از میان تمامی ابزار و فنون جدید سهمی شگرف در افزایش میزان آگاهی مردم جهت مشارکت در اجرای برنامه های تفکیک از مبدأ را دارد.

کلمات کلیدی: مشارکت شهروندان ، تفکیک از مبدأ، پسماندهای شهری، سرعین

مقدمه:

شهروندپسینی شتابان و افزایش مصرف مواد، کالاها و تولید پسماند، منجر به کاهش سلامت و بهداشت محیطی در شهرها شده است (محمدی و همکاران، 1396). توجه به آلودگی های محیط و مقابله با آنها از طریق برنامه های مختلف زیست محیطی از جمله مدیریت پسماند های شهری اکنون به صورت گسترده ای در بهداشت و اقتصاد جهان مطرح است (رخشانی نسب و صفری، 1395) (رفیعی و همکاران، 1392). یکی از بخش های مهم در طرح جامع مدیریت پسماند، تهیه برنامه اجرایی طرح تفکیک از مبدأ پسماندها می باشد (فرزاد کیا و همکاران، 1392). تفکیک از مبدأ یک روش بسیار موثر برای کاهش مقدار مواد زائد، هزینه های مرتبط با جابه جایی و اثرات زیست محیطی مرتبط با آن می باشد (عرشی و همکاران، 1394)، (سرور همکاران، 1391). عامل اصلی در جهت اجرا شدن طرح تفکیک از مبدأ در جلب مشارکت و همکاری مردم است (فرزادکیا و